

Osmanlılarda Denizcilik Faaliyetleri Ve Kanuni Dönemi Deniz Seferleri

Kanuni Sultan Süleyman döneminde Osmanlı Donanmasının başarıları kara ordusunun başarılarını aratmayacak nitelikteydi. Osmanlı Donanması Akdeniz, Kızıldeniz ve Hint Okyanusu'nda faaliyet göstermekteydi. Bununla beraber Yavuz Sultan Selim ve II. Bayezid döneminde Osmanlı denizciliği gelişme göstererek batılı devletlerle boy ölçüşecek duruma gelmiştir. Bilindiği üzere Kanuni döneminde yalnız karalar değil denizlerde önemliydi. Osmanlı Donanması Belgrat'ın fethi sırasında Tuna nehrinden içerilere girerek büyük başarılar kazandırdığı gibi Rodos'un fethinde de önemli görevler üstlenmiştir. Bulunduğu coğrafya nedeniyle Osmanlı, Akdeniz'le ilgilenmek zorundaydı. Gerek Batıya gerçekleştirilen seferlerin kalıcılığını sağlamada gerek İstanbul'un fethi ve gerekse de hac yollarını güvenceye almak bakımından Akdeniz, Osmanlı için büyük önem arz etmekteydi. Karalarda olduğu kadar denizlerde de başarılı olmak isteyen Kanuni bu alanda önlem almakta gecikmez.

Osmanlı İmparatorluğu'nun gelişme ve gerileme süreci ile deniz gücü arasında çok ilginç bir paralellik vardır. Osmanlı İmparatorluğu, başarıdan başarıya koştuğu dönemlerde çok güçlü bir deniz gücüne sahip olmuştur. Denizlerdeki duraksama ve gerileme, benzer şekilde İmparatorluğun diğer kurumlarında da bozulma ve çürümelere yol açmıştır. Aslında jeopolitik açıdan da üç kıtaya yayılan bir devletin, denizlerde gerileyerek yada denizleri ihmal ederek ayakta kalması mümkün değildir. Osmanlı İmparatorluğu'nun deniz tarihi üç ana döneme ayrılabilir: Derya Beyleri Dönemini (1324-1390), Kaptan-ı Derya/Kaptan Paşalar (1390-1867) Dönemi takip etmiş ve daha sonra İmparatorluğun

yıkılışına kadar olan dönem, Bahriye Nazırlığı Dönemi (1867-1922) olarak isimlendirilmiştir.

Derya Beyleri Dönemi (1324-1390)

Karamürsel'in 1323 yılında fethi ile Marmara Denizi'ne ulaşan Osmanlı Beyliği, 1324 yılında batı komşusu Karesi Beyliği'nden yardım maksadıyla Mürsel Bey komutasında gönderilen 24 gemiden oluşan kuvvet sayesinde denizlerle tanışmış ve güçlü bir deniz kuvvetine gidecek uzun yoldaki ilk kararlı adımlarını atmıştır. Osmanlı Beyliği, Doğu Marmara'da kesin bir hakimiyet sağlayınca, deniz gücünün kurumsallaşması için çalışmalar başlatılmıştır. Karamürsel'de 1327 yılında ilk Osmanlı Tersanesi kurulmuş, burada ilk Osmanlı savaş gemisi inşa edilmiştir. Donanma hiyerarşik bir sistemle teşkilatlandırılarak, Donanma Komutanı'na, Derya Beyi unvanı verilmiştir. Kara Mürsel Bey, Osmanlı Devleti'ndeki ilk Derya Beyi olarak Türk Deniz Tarihi'nin öncüleri arasında yerini almıştır. Karamürsel'in fethinden sonra 1334 yılında Gemlik, 1337 yılında ise İzmit alınmış; böylelikle 1353 yılında Osmanlı'ların Rumeli'ye geçişinde büyük kolaylık sağlanmıştır. Karamürsel'den sonra Türk Denizciliği'nin merkezi önce İzmit, daha sonra Gelibolu ve sonunda İstanbul olmuştur.

Kaptan-ı Derya / Kaptan Paşalar Dönemi (1390-1867)

Osmanlı İmparatorluğu'nun modern bir devlet anlayışı ile denizlere yönelik teşkilatlanması Sultan Yıldırım Bayezid döneminde (1389-1403) başlamıştır. Gelibolu deniz üssünün 1401 yılında tamamlanmasıyla birlikte Kaptan-ı Derya terimi de Osmanlı Deniz Kuvvetlerinde yerini almıştır. Saruca Paşa Türk deniz tarihinin ilk Kaptan-ı Deryası olmuştur. Fatih Sultan Mehmet döneminde, İstanbul'un fethini müteakip, Osmanlı'lar Ege ve Karadeniz'de mutlak bir hakimiyet sağladıktan sonra Akdeniz'e ilerlemişlerdir. Fatih Sultan Mehmet 1455 yılında Kasımpaşa'da Tersane-i Amire⁵⁶'yi kurmuş ve bu tersane dünyanın en büyük tersanelerinden birisi olarak tüm yabancı ülkelerin hayranlığını kazanmıştır. Bu dönemde Türk deniz bilimcileri dünya denizciliğine büyük katkıda bulunmuşlardır. Muhiddin Piri Reis, Türk denizcilik tarihinde tüm dünyada büyük yankılar uyandıran kartografi çalışmaları ile büyük bir yer tutmuştur. 1513 ve 1528 yıllarında iki ayrı dünya haritası yapmıştır. Diğer bir çalışmada Piri Reis'in Dünya Denizcilik Tarihi'ne bir hediyesi olan 1521 ve 1525 yıllarında yazdığı ünlü, Bahriye (Kitab-ı Bahriye) adlı kılavuz kitabıdır. Bu emsalsiz çalışmada, Ege ve Akdeniz her açıdan incelenmektedir. Yavuz Sultan Selim'in Mısır'a yönelik kara hareketinde Türk Donanması çok büyük lojistik destek sağlamıştır. Sultan I. Selim (1512-1520) tarafından Mısır'ın fethinden sonra, Osmanlı İmparatorluğu, Kızıl Deniz ve Hint Okyanusu'nda faaliyet göstermeye başlamıştır. Sultan I. Selim'in ölümünden sonra Kanuni Sultan Süleyman (1520-1566) da Osmanlı Donanmasının gelişimine büyük önem vermiş, Türk Denizciliğine altın çağını yaşatmıştır. Bu dönemde Barbaros Hayreddin Paşa, kardeşleri Oruç ve İlyas Reisler, Selman Reis, Murat Reis, Seydi Ali Reis gibi bir çok ünlü Türk Denizcisi Akdeniz'de mutlak bir hakimiyet kurmuştur.

Kanuni Sultan Süleyman, 1533 yılında Barbaros Hayreddin Paşa'yı İstanbul'a davet ederek, kendisini Kaptan-ı Derya olarak görevlendirmiştir. Barbaros Hayreddin Paşa, İstanbul Tersanesi'nde yeni gemiler inşa ettirerek, donanmayı daha da güçlendirmiş ve deniz kuvvetini Osmanlı Devleti'nin denizlerdeki uzantısı ve dış politikasının vazgeçilmez bir unsuru haline getirmiştir.

Oruç ve Hızır Reis

Selanik ve Manastır arasındaki Yenice Vardar kasabasında doğan Oruç ve Hızır Reisler, babaları ve dedeleri tımarlı sipahi olan bir Türk ailesinden gelmektedir. Cenevizli bir ailenin elindeki Midilli adasının (1462) fethedilmesinden sonra buraya gönderilen tımarlı sipahiler arasında Oruç ve Hızır'ın babaları Yakup da bulunmaktaydı. Yakub'un İshak, Oruç, Hızır ve İlyas adlarında dört oğlu vardı. Bunlardan korsanlığa hevesli Oruç Reis ile kardeşi İlyas, birlikte denizlerde faaliyete başladılar. Daha sonra Hızır Reis de yalnız başına korsanlığa başladı. Oruç Reis Anadolu, Suriye ve Mısır'da faaliyet gösterirken, Hızır Reis de Adalar ve Selanik kıyılarında faaliyet göstermekteydi. Oruç Reis bir sefer dönüşü Rodos gemisiyle karşılaşmış ve çıkan çatışmada kardeşi İlyas şehit düşmüş, kendisi de tutsak alınarak Rodos Şövalyelerinin elindeki Bodrum kalesinde hapsedilmiştir. Fakat bir süre

sonra kardeşi Hızır Reis'in çabalarıyla tutsaklıktan kurtulmuş ve serbest kaldıktan sonra yaşadığı olayın etkisiyle tüccar yerine korsan olmaya karar vermiştir. Daha sonraları bir süre Memlukların hizmetinde bir kadirgaya komutanlık yaptıysa da Antalya valisi Şehzade Korkut'tan izin alarak Akdeniz'de korsanlık yapmaya başlamış ve Rodos Şövalyelerine karşı başarılı akınlar düzenlemiştir.

Şövalyeler Akdeniz'de kendileri için bir tehdit olmaya başlayan Oruç Reis'i yakalamak için büyük çaba sarf etmişler ve sonunda bir baskın düzenleyip gemisini ele geçirdiyse de Oruç Reis kıyıya çıkarak kendisini kurtarmıştır. Bunun üzerine o sıralarda Manisa valiliğine atanmış olan şehzade Korkut'a başvurarak bir kadirga yaptırarak yeniden korsanlığa başlamış ve şehzade Korkut'un tavsiyesi ile de aktivitesini İtalya kıyılarına kaydırmıştır. Daha sonra kardeşi Hızır Reis'le birleşerek Cerbe adasını kendilerine merkez yapmışlardır. (1510). Türk Leventlerinin Baba Oruç adını verdikleri Oruç Reis küçük bir filo kumandanı olmasına rağmen büyük ölçüde etkinliğe başladı. Ebu Abdullah Muhammed Hamis'e başvurarak Tunus'un Halkuvaad57 kalesini kendilerine üs olarak vermesini istediler. Ebu Abdullah'ta elde edecekleri ganimetin beşte birinin kendisine verilmesi şartıyla Halkuvaad'a yerleşmelerine izin verdi. İki kardeş, Oruç ve Hızır Reisler müşterek seferlere çıkarak başarılı olmuşlar ve ünleri, bütün korsanları korkutmuştu. Kurtoğlu Muslihüddin ve Muhiddin Reislerin de kendilerine katılmasıyla mükemmel bir korsan filosu meydana getirmişlerdi. Bununla beraber Oruç Reis ve kardeşi yardımından ve desteğinden yararlanmak istediği Osmanlı Hükümdarını ihmal etmeyerek armağanlar göndermişler ve Yavuz Sultan Selim bu armağanlar karşılığında onları iyice donatılmış iki kadirgayla ödüllendirmişti.

İspanya Krallığı Afrika'nın kuzeyindeki İslam devletlerinin güçten düşmelerini fırsat bilerek Kuzey Afrika'da bazı yerleri ele geçirmişti. Fakat Cezayir'den Halkuvaad'a gelen bir heyet, Hızır ve Oruç kardeşlerden Becaye'ye yerleşmiş olan İspanyolları buradan atmalarını ister. Bunun üzerine iki kardeş hemen harekete geçseler de İspanyolları buradan çıkaramazlar, fakat önce Becaye'nin doğusundaki Çiçel'i ele geçirirler, daha sonra da kara yoluyla Cezayir'i fethederler (1516). Oruç ve Hızır Reis'in Cezayir'i almaları üzerine İspanyollar, Cezayir'in karşısındaki Adakale adasına sığınarak Şarlken'den yardım isterler. Her ne kadar Şarlken buraya bir donanma sevk etmiş ise de Oruç Reis'i buradan çıkarmada başarılı olamamıştır. Artık Oruç Reis Cezayir'de hükümdarlığını ilan etmiş ve sınırlarını genişletmek üzere Afrika içlerine seferler düzenlemeye başlamıştı. Bu arada İspanyollar Cezayir'in doğusundaki Telemsen şehrini ele geçirip Oran limanına hakim olmuşlardı. Cezayir'i savaşı kazanamayan İspanyollar Telemsen hükümdarını etkileri altına alarak şehri ele geçirmek için kullansalar da Oruç Reis'in önceden haber alması sonucu başarısız olmuşlardır.

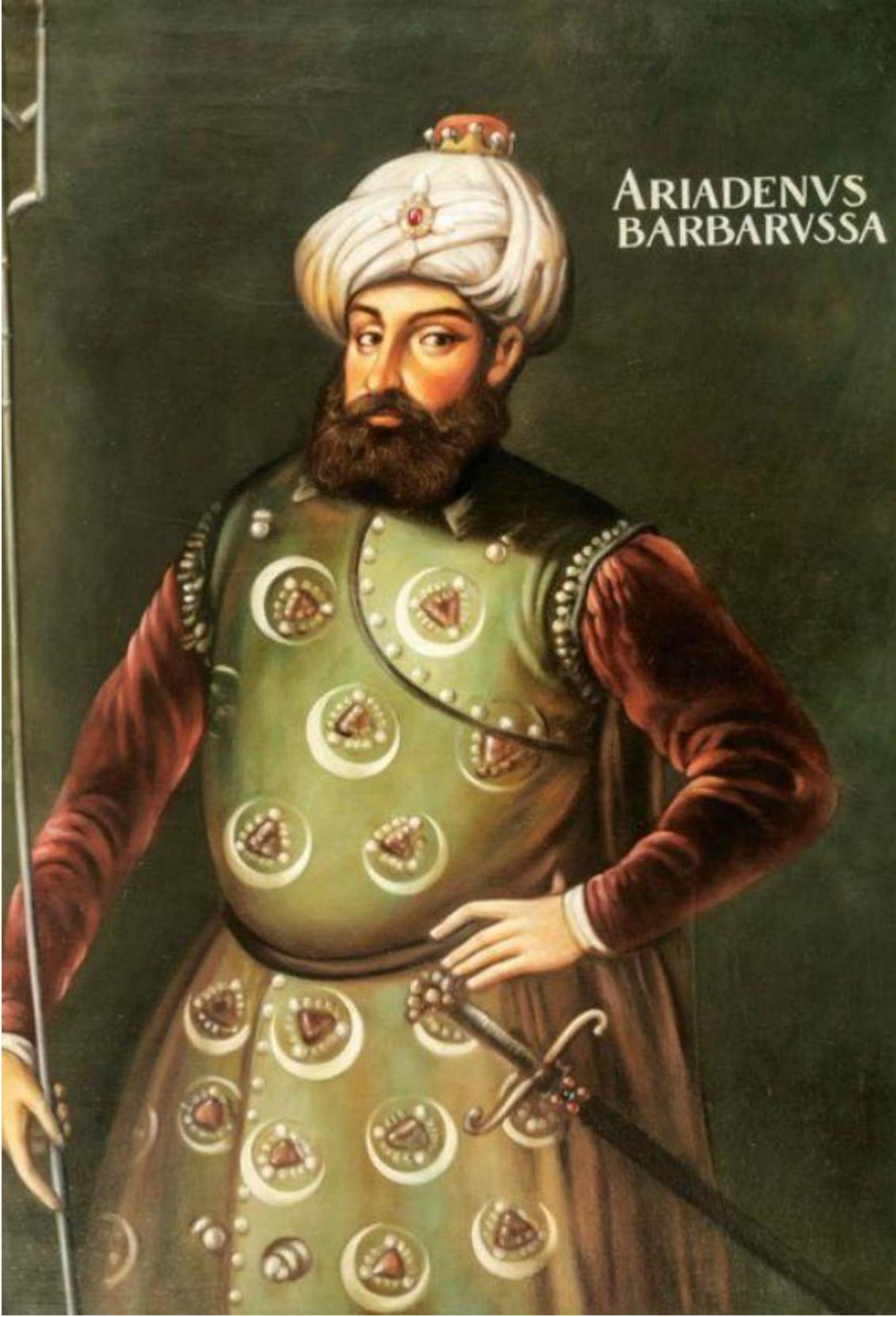
İspanyollara sığınan Telemsen emiri daha sonra sağladığı Müslüman ve İspanyol güçlerle şehri almak için harekete geçmiş, fakat İspanyolların güçlü kuşatması ve halkın da onlara yardım etmesi sonucu Oruç Reis şehit olmuştur (1518). Onun ölümünden sonra kardeşi Hızır Reis, Cezayir hükümdarı olmuştur. Bundan böyle yabancı kaynakların Barbarosa58 olarak telaffuz ettikleri Barbaros59 adı Hızır Reis'e verildi. Türkleri Cezayir'den atmak isteyen İspanyollar ve onlarla işbirliği yapan Telemsen emiri, hemen kuvvetlerini

hazırlayarak Cezayir'e saldırdı. Cezayir'i karadan ve denizden kuşatan İspanyol kumandan Hugo de Moncada gerekli savunma önlemlerini almış olan Hızır Reis karşısında başarısız oldu. 20 bin kişilik bir kuvvetle Cezayir'i kuşatan İspanyollar mağlup olmuşlar, karadan Cezayir'e giden Telemsen emiri de yenilgiye uğrayıp kaçmıştı.

Durumun ciddiyetini kavrayan Hızır Reis elindeki kısıtlı kuvvetlerle hem Şarlken'e karşı hem de yerlilere karşı uzun süre savaşamayacağını anlamış ve kendisine yardımcı olması için Osmanlı'lara başvurmuştur. Yavuz Sultan Selim, Hızır Reis'in bu yardım talebini memnuniyetle karşılamış, kendisine savaş ve gemi malzemesi göndererek, emirlik berati ve üç bin asker vermiş ve ayrıca Anadolu'dan da ihtiyacı kadar asker toplamasına izin vermiştir. Cezayir'i ele geçirmek isteyen Şarlken'in giriştiği hareket başarısızlıkla sonuçlanmış ve donanması da tahrip edilmişti. Barbaros'un Osmanlı'ya katılmasıyla Telemsen ve Tunus hükümdarları çaresiz kalarak halkı isyana teşvik ederler. Bunun üzerine Barbaros da Fas'a kaçmış olan Telemsen hükümdarının kardeşi Mesut'u Telemsen hükümdarı yapar. Fakat Mesut'un kendisini hayal kırıklığına uğratarak İspanyollarla anlaşması üzerine kardeşi Ebu Muhammed Abdullah Sani'yi hükümdar yaparak Telemsen'i kontrolü altına aldı. Daha sonra Tunus hükümdarının teşvikiyle çıkan bir ayaklanmada Barbaros'un sarayı kuşatılmış fakat kendisi düşmanlar tarafından ele geçirilememiştir.

Hızır Reis, Cezayir'e ait kalelerin birer birer kaybedilmesi, yerli halk ve Arapların arasındaki dinmeyen çatışmalar üzerine Cezayir'den ayrılarak denizlerde faaliyette bulunmak üzere Çıcel60'e çekilir. Birkaç yıl sonra artan ısrarlar üzerine tekrar Cezayir üzerine yürüyerek tekrar Cezayir'e hakim olur. Aydın Reis, Barbaros'un Cezayir emiri olmasından dolayı katılmadığı seferlere kumandanlık etmiş ve İspanyollara karşı başarılı deniz savaşları yapmıştır. Hatta Aydın Reis bu savaşların birinde ele geçirdiği ganimetlerden bir kısmını İstanbul'a göndermiştir. Barbaros, Cezayir'i güvence altına almak için Cezayir fethedildiğinde bir türlü ele geçirilemeyen şehir önlerindeki Adakale'yi de sonradan düşmanın elinden almaya muvaffak olmuştur. Bunun üzerine İspanyolların hizmetinde bulunan Adrea Doria, Çerçel61'e bir sefer düzenlediyse de başarılı olamamıştır. Daha sonra 35 gemilik bir donanmayla denize açılan Barbaros düşman sahillere baskınlar yaparak Cezayir'e dönmüş, fakat hareket sırasında ele geçirdiği tutsaklardan Andrea Doria'nın yeni bir hareket için hazırlık yaptığını öğrenmesi üzerine kendisi de gerekli hazırlıklara başlamış ve Cerbe adasındaki Sinan Reis'i yardıma çağırmıştır. Fransa kralından aldığı 20 kadirga ile Çerçel'e yeni bir saldırı düzenleyen Andrea Doria başarılı olamamış ve Barbaros'un geldiğini haber alınca geri çekilmiştir.

Andrea Doria'nın donanması ile Mora kıyılarına gitmesini fırsat bilen Barbaros gemilerle İspanyol sahillerindeki 70 bin Müslüman'ı Cezayir'e getirdi. O zamanlar İspanya'da Müslümanlara çok kötü muamele yapılmakta olduğundan Müslümanlar Cezayir emirinden yardım istemişler, Barbaros da 36 gemiyi İspanya sahillere göndermiş ve Müslüman kadın çocuk ve yaşlıları Afrika kıyılarına naklettirmiştir.

Barbaros'un Osmanlı Hizmetine Girmesi

Şarlken karada Osmanlı'nın kaşına çıkmaya çekiniyordu. Ancak İtalya, Papalık ve İspanya donanmalarını yöneten Cenevizli Amiral Andrea Doria denizde karşılaştığı Osmanlı kadırgalarını yakıyor, Mora kıyılarına saldırıyor ve korkusuzca Çanakkale Boğazı çevresinde dolaşıyordu. Karalarda yenilmez bir güce sahip olan Osmanlı Devleti denizlerde ne yazık ki aynı ölçüde başarılı olamıyordu.

Osmanlı Ordusunun Anadolu'da seferde olduğu sırada Andrea Doria'da boş durmamış Mora sahillerine saldırarak Koron Kalesini işgal etmiş, daha sonra da Patras ve İnebahtı'yı ele geçirmişti. Fakat Rumlarla Arnavutları birbirine düşüren Semendire Sancak Beyi, Koron'u kısa sürede geri almayı başarmıştır. Andrea Doria'nın önünün bir an evvel kesilmesi gerekiyordu. Göçebe ırkların denizcilik becerileri az gelişse de Osmanlı'nın denizlerdeki başarısızlığının nedeni; denizlerde, köleleri olan Rumlarla birlikte savaşmalarıydı. Oysa Osmanlılar karada tek başlarına savaşlılardı. Mükemmel denizci olan Rumlar ne yazık ki uyruğu altında buldukları Osmanlı'lar kadar kahramanlık gösteremiyordu. Ayrıca deniz savaşları, kara savaşlarının aksine daha fazla bilgi beceri ve tecrübe gerektiriyordu. Sadece cesaret ve kaba kuvvetle başarılı olmak imkansızdı. Kısa zamanda bir ordu kurmak mümkün olmakla beraber bir donanma kurmak kolay değildi. Deniz savaşının tek aracı olan kadirgaların yapılması zahmetli, silahlandırmak güçtü. Deniz üzerinde manevra yapılması beceri isteyen bir işti. Ceneviz gibi küçük denizci bir devletin amirali denizlerde Osmanlı'nın ilerlemesini engelleyebiliyordu. İşte tarih tam da bu sırada Osmanlı'nın en fazla ihtiyaç duyduğu denizciyi, Kanuni Sultan Süleyman'ın karşısına çıkardı. Kanuni bir ferman göndererek Barbaros'tan derhal İstanbul'a gelmesini istemesi üzerine Barbaros Hayreddin gerekli önlemleri alarak İstanbul'a hareket etti. Deniz yolunda rastladığı Deli Yusuf kumandasındaki on altı çektiriyi62 de beraberine alıp Sardunya ile Korsika adaları arasındaki Bonifacio boğazından geçip Sicilya adasına buğday götüren on sekiz gemiyi ele geçirerek, yükünü ve mürettebatını aldıktan sonra gemileri ateşe vermiştir. Bu muharebede Deli Yusuf şehit düşmüş ve ele geçen esirlerden Andrea Doria'nın elli parça gemi ile Koron'a gittiği öğrenilmiş ve süratle Preveze'ye gelindiğinde Andrea Doria'nın altı gün evvel İtalya'ya kaçtığı öğrenilmişti.

Barbaros, Preveze'den kırk dört gemi ile yola çıkıp içlerinden yirmi beş tanesini Cezayir'e yollayıp, kendisi on dokuz gemi ile Koron kalesine geldi; orada kaptan Kemankeş Ahmet Bey ile buluşarak beraberce İstanbul'a gelip Ahmet Bey'in Atmeydanı'ndaki konağında misafir edildi. Sultan Süleyman, Barbaros ile on sekiz arkadaşını huzuruna kabul ederek görüşmüştür. Hükümdar Akdeniz'deki faaliyetinden endişe ettiği Andrea Doria hakkında ona bir takım sorular sorduğunda, Barbaros'un verdiği pervasızca cevaplar hoşuna gitmiş ve Beylerbeyilik rütbesiyle bütün tersane işlerini yeni amirale vermiştir. Aynı zamanda kendisini İran seferi nedeniyle Halep'te kışlamakta olan veziriâzam İbrahim Paşa'nın yanına göndermiştir. Veziriâzam Halep'te Hayreddin Paşa'yı kabul edip kendisine Gelibolu kaptanlığı ile Cezayir beylerbeyliğini vererek hil'at'ını giydirip İstanbul'a yollamıştır.

Barbaros Hayreddin Paşa Halep'ten döndükten sonra yaklaşık 80 gemiden oluşan Osmanlı Donanmasıyla İtalya kıyılarına yönelerek Mesina ve Reggio'da başarılar elde ederek Andrea Doria'yı savaşa zorlamak istemiştir. Güney İtalya kıyılarına saldırılarda bulduktan sonra fethetmek amacıyla Tunus önlerine gitti. Halkulvaad'a asker çıkarması sonucu Tunus hükümdarı Mevlay Hasan kaçtı ve Tunus fethedildi. Mevlay Hasan daha sonra iki kez saldırıda bulunsa da başarılı olamadı ve Şariken'den yardım istedi. Kuzey Afrika kıyılarının tamamen Türklerin eline geçmesi sonucu Şariken Andrea Doria Yönetimindeki 500 gemiden oluşan 25 bin kişilik bir kuvvetle Halkulvaad'a geldi. Daha önce de belirttiğimiz gibi, Tunusluların da ihaneti sonucu Barbaros daha fazla dayanamayarak Cezayir'e çekildi ve Tunus Şariken tarafından işgal edildi. İspanyolların

himayesiyle makamını koruyan Mevlay Hasan 1540 yılında oğlu Ahmet tarafından tahtan indirilmiştir.

Venedik'le ilişkiler

Türklere karşı Hristiyanları birleştirmek isteyen Papa III. Pol (Paulus)'ün faaliyetleri sonucu sürekli iki yüzlü politika izleyen Venedik Cumhuriyeti, her fırsatta Osmanlı ticaret gemilerine saldırıyor ve deniz savaşlarında Şarlken'in tarafını tutuyordu. Papa III. Pol Şarlken ile Fransa Kralı I. Fransuva'nın arasını düzelterek on yıllık bir barış yaptırmış, Venedik'te bu ittifaka katılmıştı. Venedik'e elçi olarak gönderilen Yunus Bey'in dönüşte Venedik gemilerinin saldırısına uğraması Venedik'in düşmanca tutumunu açıkça göstermekteydi. 280 gemiden oluşan Osmanlı Donanması, İtalya'nın doğu kıyılarına saldırmakla görevlendirilmiş, fakat Andrea Doria asıl donanmaya katılmak üzere İtalya'ya giden Ali Kethüda kumandasındaki 12 kadırgayı ele geçirip batırmıştır.

Bunun üzerine o sırada Avlonya'da bulunan Padişah Lütü Paşa'ya Korfu'yu kuşatması emrini verir. Fakat Andrea Doria'nın Osmanlı Ordusunun Korfu'ya geldiğini haber alması sonucu Mesina'ya kaçar. Korfu derhal kuşatılır. Ancak 20 gün süren uzun kuşatmadan olumlu bir sonuç alınamaması üzerine Padişah kuşatmanın kaldırılmasını emreder. Bu sırada Barbaros, Venedikliler tarafından kullanılan Şıra, Patmos, Naksos ve diğer adaları fethedilmiş, Naksos ile diğer beş ada Osmanlı'lara vergi vermek suretiyle, yine eski dukasına bırakılmıştır. Osmanlı Donanması 1538 yılında yeniden denize açılarak Kerpe ve bazı diğer adalar ile Girit'teki Hanya ve Milotpotamo'ya saldırılar düzenlemiştir.

Preveze Deniz Zaferi ve Sonuçları

Osmanlı'ların adaları birer birer fethetmesi sonucu Şarlken ve Venedik, Papalık ve Portekiz donanma kumandanları Korfu adasında toplanarak, Cezayir'in ve Türklerin eline geçen Venedik adalarının geri alınmasını kararlaştırırlar. Korfu'ya önce Venedik, sonra Papalık donanması gelir, fakat Papalık donanması amirali Grimani Şarlken'i beklemeyerek Narda körfezindeki Preveze kalesini kuşatır, fakat Türk donanmasının gelmesi üzerine Korfu'ya geri döner. Bu süre içerisinde Andrea Doria Korfu'ya gelir.

Bu sırada düşman hakkında bilgi toplamak isteyen Barbaros Hayreddin Paşa, bir keşif ekibi gönderir. Gönderilen keşif ekibi 40 gemilik bir düşman donanmasına rastlar, fakat esas donanmanın Preveze önlerinde olduğunu bildirir. Aynı şekilde Türk keşif donanmasını gören düşman gemileri Papalık amirali olan Grimanni'ye haber verirler. Ele geçirilen istihbarat sonucu İspanya, Portekiz, Papalık ve Venedik donanmalarının Korfu'da toplandıkları haberi alınır. Her iki tarafın kuvvetlerine gelince; Türk donanması düşman donanmasının yaklaşık üçte biriydi. Osmanlı Donanması 122 çektiriden, müttefik donanması ise 302 gemiden oluşmaktaydı. Türk donanmasındaki sekiz bin askere ve 166 topa karşın müttefik gemilerinde 2.500 top ve 60.000'den fazla asker vardı. Barbaros Hayreddin Paşa taktire şayan bir savaş stratejisi uygulayarak kendisinden kat ve kat üstün olan müttefik donanmasını yenilgiye uğratmıştır. Düşman donanmasının askerlerinin sayıca fazla oluşu nedeniyle Barbaros rampa savaşı yapmak yerine rüzgarın kesilmesi sonucu hareketsiz kalan düşman donanmasını tahrip etmeye yönelmiştir. Düşman kuvvetleri Amirali Andrea Doria'nın müttefik kuvvetlerinin yardım istemelerine aldırış etmeden Korfu'ya kaçır. Türk ve Dünya deniz tarihi açısından büyük önemi bulunan Preveze zaferi sonucunda Andrea Doria Akdeniz'deki hakimiyetini Barbaros Hayreddin Paşa'ya bırakmak zorunda kalır. Öte yandan müttefik kuvvetlerinin İspanya'dan sonra en kuvvetli devleti Venedik bu savaştan oldukça zararlı çıkmış, kendi müttefikleriyle de aralarında sorun çıkması üzerine Osmanlı ile barış yapmak zorunda kalmıştır.

Osmanlı -İspanya İlişkileri

Preveze zaferinden sonra Akdeniz'in hakimiyeti Türklere geçmiş bunun üzerine denizlere hakim olan Süleyman karadan Avrupa içlerine ilerlemeye karar verir. Süleyman ordusunu Macaristan'a doğru götürürken, Barbaros Hayreddin Paşa Adriyatik kıyılarını korumakla görevlendirilir. Barbaros sefere çıktığı zaman Cezayir'i Hadım Hasan' emanet etmekteydi. Barbaros'un yokluğundan faydalanmak isteyen Şarlken, Cezayir alınması için Andrea Doria'yı görevlendirir. Sayı ve kuvvet bakımından oldukça üstün olan donanma Cezayir önlerine gelerek karaya asker çıkartır ve Cezayir kalesini kuşatır. Hadım Hasan kaleyi çok iyi savunur ve 4 ay süren oldukça şiddetli kuşatmanın ardından oldukça fazla zayıat veren Şarlken'nin kuvvetleri geri çekilir. Fransa, Şarlken'le sürdürmekte olduğu savaşta Osmanlı'dan yardım almakla beraber Avrupa'da iki yüzlü bir siyaset izlemekteydi. Kanuni Fransa'nın sürdüğü bu politikayı bilmesine rağmen Avrupa'daki dini tutuculuk yüzünden ve kendi siyaseti gereği Fransa'ya anlayış gösterir. Preveze zaferinden sonra Şarlken'in denizlerde üstünlüğü sona ermiş, Cezayir'in yitirilmesinden sonra adeta denizcilik faaliyetleri sona ermişti. Fransızlar Türklerle ittifak yaparken Şarlken'de boş durmayarak İngiltere ile ittifak yapar, bunun üzerine Türklere Venediklilerle de ittifak yapmak istemiş fakat Venedik tarafsız kalmak istediğini belirtmiştir.

Barbaros Hayreddin Paşa kumandasındaki Osmanlı Donanması Fransızlara yardım etmek üzere Akdeniz'e açılır. Daha sonra Regio ve diğer bazı yerler fethedildikten sonra Marsilya'ya gelir ve burada Fransa donanma komutanı Fransuva de Burbon ile savaş planı yaparak Nis kentini kuşatmaya karar verirler. Nis'in alınmasından sonra Türk donanması kışlamak üzere Toulon66 limanına gelir. Barbaros daha sonra İspanya kıyılarına ve Sardunya adasına saldırılarda bulunurken Fransız kuvvetleri de İspanyollara karşı bazı başarılar kazanmıştır. Durumun Fransa lehine değişmesinden sonra Barbaros İstanbul'a dönmüş, Osmanlı ile Şariken arasında barış yapılması üzere bir daha sefere çıkmamıştır. Fransa'ya yardım seferinden döndükten iki yıl sonra seksenli yaşlarında vefat etmiş ve Beşiktaş'taki türbesine gömülmüştür.

Yararlanılan Kaynaklar

Tunç Akıncı, 1560 Cerbe Deniz Savaşı'nın Türk Ve İspanyol Tarihindeki Yeri

Robert Mantran, Osmanlı Tarihi

*Bu çalışmanın tüm hakları, Tunç Akıncı'ya aittir.

[status draft]

[nogallery]

[geotag on]

[publicize off|twitter|facebook]

[category araştırma]

[tags ANALİZ, ARAŞTIRMA, TARİH, Osmanlı, Denizcilik Faaliyetleri, Kanuni Dönemi, Deniz Seferleri]